

ШУМАДИЦКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Издази свакогъ Че-
твртка. }

Београдъ 2. Марта.

{ Цѣна в годишн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

ПУТОВАНЬ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРИУ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Продуженіе првогъ писма.)

Мы изкорачимо већ еданпутъ изъ те меане, у кою смо са оноликомъ надеждама ушли. Мы на врата, а сунце иза брега изађе и сретне насъ своимъ веселимъ зрацыма. Нико неможе при излазку сунца тако чувствовати, као путникъ, нико се неможе тако весело осменити и обрадовати излазку сунца, као путникъ. Сунце е обштыи вођа свакогъ путника. По сунцу управя путникъ свое путовань, гледећи на сунце онъ брже или лакше корача, путникъ са сунцемъ за едно путуе и другуе, еръ и само сунце, шта е друго — него вѣчный путникъ, али путникъ безъ ноћи, путникъ безъ одмора, — човекъ путуе и смири се, али оно остае, и преко нѣговогъ гроба миліонъ миліона година путоваће, оно е осушено да еднимъ истымъ путемъ вѣчно иде. И помысли само шта бы было человекъ, да е на овой земљи бессмртанъ; поредъ своіо блага и уживаня, коя му е Богъ створио, да нема смрти, онъ бы было найвећи мученикъ што се може помыслити, све радости и забаве у животу, быле бы му прометейске муке. А пошто бы еданъ Енглезь ступіо у онай животъ, гди онъ мора непрестано живити! — Ништа ніе само себи, и природнымъ законыма тако противно, као та два понятія: *вѣчность* и *животъ*. — Вѣчна и непрестана промена, то е животъ овогъ нашегъ света. Имали пакъ овай светъ какву велику скривену цѣль, то я незнамъ, нити о томъ оѣу да мыслимъ, али, да л' поединый люди таково што имаю? то треба да свакій самъ промысли на ѣе видити. Свакій человекъ, кадъ дорасте до мышления, поставя и опредѣлюе самъ цѣль свомъ животу, но готово све су те цѣли приковане за матеріалный нѣговъ животъ, кое су основане на нѣговымъ желяма, и кое га желъ у толико чине блаженнымъ на овомъ свету, што га непрестано забавляю до нѣговогъ гроба. Онъ већ издише, а іоштъ еднako мысли на

свое желъ, на богатство, славу, ордене, трговину, конте, дугове, вештину и хиляде другій желя. Желя то е нашъ животъ, или ако оѣнешъ другчіе: животъ то е желя. Текъ што человекъ едну желю испуни, онда му се друга желя роди, и непрестано мыслећи: іоштъ да ми е то и то — и очи заклопи.

Желя? — то е една лажа,

Што человека увекъ води;

И коя му илядама,

Другій већи желя плоди.

Аль я немамъ — немамъ желъ!

Немамъ цѣли, немамъ пута:

Кадъ знамъ да самъ брежчићъ землъ,

Кадъ знамъ да самъ рака пуста.

Хей — садъ да ти нешто кажемъ, што ѣе те зачудити. — Нигди у целомъ овомъ момъ писму ни самъ нашао ни едну врсту, при којой бы те могао опоменити да се развеселишь, него овде садъ при свршетку тога размышляваня о животу и желя. Ту — молимъ те насмейсе онако сладко, као што самъ се я смею, кадъ самъ те тужне мысли писао. Па кадъ се сытъ насмеешъ, онда отвори опетъ хеглову енциклопедію философіе, па тражи у книги оно, што у себы неможешъ да наѣнешъ.

Но айдемо далъ! — Далекo е іоштъ Грайфсвалдъ, и ако се при свакој меани, и при свакомъ излазку сунца толико задржимо, онда цео мой животъ проћи ѣе у самомъ писаню, а ты знашь да я држимъ да свакій животъ има онолико цѣли колико желя. — Киша е была стала, пращине ніе было, и лепа ладовина за путованъ. Мы смо ишли преко ныва, а облацы преко неба, (ой додо додоле!) и сунце мало по мало дизало се, и греяло намъ е у леђа. Мы смо путуюћи разговарали се о нашемъ преноћишту. Я самъ приповедао Шлами, како самъ саню да летимъ, и кадъ самъ се пробудіо гди самъ быо. — На кое ми е онъ читаво по сата врло мудро говоріо: „видишь мой србино!“ рекне ми онъ, „тако млоги люди, а особито велики люди никадъ се изъ таквогъ сна nebude, него увѣкъ и на яви саню да лете, и да се узвишую, а кадъ бы се пробудили, видели бы да ніе ништа друго цео

нѣговъ животъ него тай твой санъ. Миліонарь ме-
 жу своимъ новцѣма саня да е срећанъ, философъ
 надъ отвореномъ кнѣгомъ съ двоимъ начарыма
 мысли да е буданъ и да е цео светъ на онай ли-
 стиѣхъ артиѣ скупио, али опетъ то ништа друго нѣ
 него твой санъ. Краль кадъ се са свога престола
 обазре, и иляде капа предъ нѣговимъ погледомъ
 скидаю се, мысли да е полубогъ, и да е све што у
 нѣговой држави има, створено за нѣга; али то о-
 петъ ништа друго нѣ него твой санъ. Люди весе-
 ляцы, кои су свомъ животу само уживанъ и весе-
 лѣ за цѣль положили, и кои се свему осталомъ све-
 ту смею, мисле да су найпаметнѣ избрали начинъ
 свогъ живота, али то све опетъ ништа друго нѣ
 него твой санъ. Мы путуемо и мыслимо да смо
 задовольни и срећни, али то све опетъ ништа дру-
 го нѣ, него твой санъ. Човекъ, продужи ми онъ
 далъ, ништа друго нѣ, него своя собствена лажа,
 и нико на свету не бива одъ другогъ толико пута
 преваренъ, колико одъ самогъ себе. И многи се
 сећаю іоште оногъ старогъ лепогъ грчкогъ изре-
 ченія: „Познай себе,“ али слабо ко дублѣ о томе
 мысли, — и многи мысли и убѣђени су да познаю
 сами себе, али тымъ самымъ убѣђенѣмъ о томе ва-
 раю се страшно, и што се выше труде да познаду са-
 ме себе, тымъ се далъ одъ себе удаляваю. И сва-
 кій човекъ гледа на другогъ, и мысли у себы „ала
 тай и тай непознае себе, или ала е тай и тай та-
 кавъ и такавъ человекъ.“ А онъ е можда иляду пу-
 та у томе гори. То е єдина препрека човеку да
 неможе самъ себе да позна, што себе увекъ сма-
 тра съ леле стране, а све друге и люде и ствари
 съ рѣаве. И то е єдна велика срећа, што лю-
 ди немогу сами себе точно и вѣрно да познаду,
 ерѣ онда бы свакій готово познао у себы све
 оно што на другима мрзи. О колико самъ я
 пута слушао, гди пѣяница говори противу пѣянства,
 и грди и ружи друге пѣянице; колико самъ пута
 слушао гди єданъ человекъ оговара оне исте слабо-
 сти на другоме, коє онъ има. Човекъ се уовомъ
 свету тужи на ласкателъ, а свакій е себы найвѣнѣй
 ласкателъ; человекъ се тужи на неправду и неистину,
 а неће нигда да трпи, да му се правда или истина
 у очи каже. — Мы често чуємо да се говори или
 пише: прошла су златна времена, времена искрен-
 ности и поштена, времена истине и любви. — То
 се само говори, али веруй ми она нису никадъ ни
 была, человекъ вавѣкъ мысли да е оно болъ, што нѣ
 кодъ нѣга, вавѣкъ уздише за старымъ временемъ
 а узда се у ново време. Но я веруемъ да су сва
 времена была као наша, ерѣ су сви люди были ка-
 о и мы. “

Онъ е говоріо, а я самъ ћутао и чекао самъ,
 докъ се онъ умори, па онда да я говоримъ, и та-
 ко меняли смо се у говору, и ни смо ни осећали
 дужину нашегъ пута или уморъ ногу. Разговоръ
 свако путованъ много прекраћує и олакшава. Путъ
 е быо лепъ и свуда насутъ; съ обе стране были су

засаћене леле воћке, — зреле крушке и ябуке сме-
 шиле су се са свои грана на насъ, но мы и са-
 мо погледамо па проћемо, и свакомъ путнику све-
 єдно е или гледао у ово право зрело воће, или
 гледао молвано, ерѣ свуда поредъ пута кодъ сва-
 ке четвртъ милѣ стое колебе, и чувари чуваю да
 не бы путникъ кою ябуку или крушку одкинуо, да
 жећъ загаси. — Идући крозь те редове зрелы я-
 бука и крушача, могао самъ чувствовати како е бы-
 ло Адаму у раю кадъ е гледао леле ябуке а нѣ
 смео узбрати, и правдао самъ савршено Евино пре-
 ступленіє — О трбу! трбу! Ты си узрокъ да чо-
 векъ нѣ више у раю, за любовь твою, одрекао се
 человекъ рая, за любовь твою о трбуше! преступіо е
 человекъ божію заповедъ, па за любовь твою зашто
 не бы я преступіо човечію заповедъ? Мыслећи та-
 ко зауставимо се кодъ єдне najlepше ябуке, подъ
 нѣомъ зеленила се рудина, у полю жнѣли су лю-
 ди, мы спустимо наше штудентске телећяке съ
 леђа, и метемо ій у ладовину, па почнемо онда
 бирати на коіой су грани найзреліє ябуке. Шлама
 увати за єдну грану а я за другу, и тако затресе-
 семо сву воћку, и ябуке су као киша падале. Ме-
 ћу тымъ дође и чуваръ, но мы нисмо нашъ посао
 прекинули, него смо далъ тресли и бирали коє су
 лепше. Тай чуваръ быо е наликъ на человека. Чимъ
 дође каже намъ доста учтиво: „Господо моя, я не-
 смемъ то гледати, да вы такву штету чините.“ „А
 ты зажмури!“ кажемъ му я и бацымъ петъ прай-
 ски гроша. О! — погледай како е человекъ у сва-
 кой маленкости кукавица! Онъ узме тій петъ гро-
 шиѣа, скине капу, и понуди се да намъ набере най-
 лепшій ябука, непрестано увераваюћи насъ да онъ
 то противъ свое дужности чини. — Одавно люди
 говоре и пишу да е человекъ маймунъ, али я бы му
 дао єдно благороднѣє имє, человекъ е пасъ, ерѣ до-
 тле лає на тебе, докъ му штогодъ небацышь, па
 онда не само да нелає, него іоштъ се и умилява.
 Ето ти тогъ чувара — такавъ ти е свакій человекъ
 одъ найвѣнегъ до найманѣгъ, одъ найученієгъ до
 найпростієгъ. Оваковы случаетъ наћи ћешъ изме-
 ћу судія и парничара, измећу министра и владате-
 ля, у общте измећу свію класа людій. — И то већъ
 нѣ никакво чудо. И іоштъ мало па ће доћи вре-
 ме, гди ће подъ томъ речи: *поштєнъ*, быти поня-
 тіє порока.

Продужимо наше путованъ далъ, нашъ се раз-
 говоръ меняо, но найвыше разговарали смо се о
 милама колико смо прошли и колико іоштъ имамо
 да проћемо. Проћосмо Бисмарк, кои е прилично и
 съ кућама и са ношнѣомъ и людма изгледао, то е
 мала варошица. Мы смо се ту врло мало задржали,
 па онда поредъ Плевна, Белига, Новога и остали
 многи села, коя као што видишь имаю славенска
 имена доћемо у Пасевалдъ на ручакъ. То е при-
 личанъ комадъ пута одъ Найкирхена до Пасевал-
 да, коє смо мы найвыше зато тако брзо прешли,
 што е Пасевалдъ прилична варошица, гди смо се

надали да надокнадимо нашу изгубљену вечеру. А знали смо да многи изъ околних села шесть дана раде при сувомъ лебу а седмогъ дана дођу у варошъ те се што но кодъ насъ кажу заране, зато и мы смо тежили да у варошъ стигнемо на ручакъ. Но ни смо се ни преварили. Кодъ „дрвеногъ вола“ нађемо асталъ пунъ сваке ђаконіе. И ту самъ првый путъ увѣрио се да путнику нетреба нико да каже: „пріятанъ ручакъ“ или „добаръ апетитъ“ ерь за време целогъ ручка ђутали смо. И ако ни си никадъ шесть или седамъ сатій пешке путовао, онда неможешъ знати шта е то: пріятанъ ручакъ.

Пошто смо се одморили, кренемо се далъ. Но да ти се не бы ово мое писмо, са свымъ досадило прескочићу у описиваню, све маленкости које су насъ далъ доведе сретале, премда и до сада описивао самъ ти саме маленкости, а важніе предмете изоставіо самъ но и онѣма бы ће места, нетреба све у еданпутъ представити. — Одатле стигнемо на конакъ у Фердинадсхофъ, ту неколико кућа само има, али ту е штація поште, и ніе намъ никакво чудо было да смо нашли дочекъ, и све, као да смо одсели у какву берлинску гостилницу подъ Линдама. — Ту смо поодили едногъ берлинскогъ познаника, кой насъ е частіо съ лепымъ киселымъ млекомъ, и кой насъ е сутра данъ изпратио читаве две милъ пешке до нѣгове ливаде, гди смо се опетъ почастали и съ нѣмъ раставили, тай познаникъ учіо е са Шламомъ богословію у Хали, и чека сада да постане парохомъ.

Мы смо тогъ дана много лакше ишли, споредъ пута ніе было више воћа, али готово непрестане влове шуме, и гди смо годъ хтели могли смо у ладу почивати. Но поредъ свега тога што смо полоако ишли и сваки часъ се одмарали и одмараюћи се читали а кадъ кадъ и спавали, дошли смо рано у Мековъ, одкле нисмо хтели далъ ићи. Она два дана зато смо онолико, и онако брзо ишли што насъ е заплашио онай дочекъ у Найкирхену, и нигди нисмо падали на конакъ докъ нисмо видели найпре како е: но фала Богу на целомъ путовању далъ нисмо више наишли на онаково ноиште. Не само да у Мекову нисмо ни учемъ оскудость трпили: него іоштъ могли смо и чоколаде изъ позлаћены шоля пяти, и у лепой, по швайцерскомъ начину направлѣной кући спавати, премда, што смо ближе ишли мору, налазили смо све выше и выше кућа направлѣни одъ дрва. Земля е свуда песковита.

Изъ Мекова сутра данъ пођемо рано, јутро е было лепо и ведро, малый ветрићъ доносио намъ е лесе летнѣ мирисе, но морско весело повѣтарце развеселило насъ е више него ишта, и едва самъ чекао кадъ ће погледъ мой на пучину морску полетити. Съ обе стране пута осимъ другогъ цвећа, жутило е се и мирисало смилъ, и тымъ ми е миліе

было што одъ нѣга венаць србске невесте праве, мине ме желя наше удалѣне постойбине, и нашій обичая, и наберемъ тога лепогъ жутогъ цвећа, које е се по песку као кодъ насъ млечика или други корови жутио.
(Край слѣдуе.)

Н Е Ш Т О.

Изъ живота Іосифа П.

Кадъ е царъ аустрійскій, Іосифъ П. едномъ у Луксенбургу на Богослуженію быо, понуде га, да заузме у цркви за нѣга нарочито приуготовлѣно место. Онъ ту понуду одбіе слѣдујимъ речма: „Предъ свевышнѣмъ сви смо мы еднаки“ и клекне посредъ народа. — У Намуру врати опредѣлене му страже натрагъ съ речма: „Мои стражари су мои поданицы, на нѣовой любви почива сва моя безбѣдность.“ — Магистрату Луксенбургскомъ рече као е некомъ приликомъ између осталога: „Я бы желіо, да вы у внутреность мога срдца погледате можете те бы видели, колико е мени жао, што ни самъ устаню свакогъ човека да усрећимъ. Но будите увѣрени, Господо моя, да ђу се я изъ своју сила мои трудити, да до тога дотерамъ.“

Будимскомъ магистрату, кадъ га е овай за допуштѣнѣ молю, да му у Будиму паметникъ подигне, одговоріо е: „Я благодаримъ Магистрату и грађанима за мени наменѣну почестъ, да ми на едномъ одъ najlepшихъ места у Будиму паметникъ подигну. Што самъ я за подпомаганѣ послова и болѣій прегледъ државны надлежателства ова у Будиму саединю, и тимъ вароши случайно неке користи прибавіо, то доиста толику почестъ незаслужуе. Но ако кадгодъ до тога дотерамъ, да мађари права одношенія између краля и поданика свеобщте припознаду, ако сва злоупотребенія духовенства и миряна укинемъ, ако дѣлательность и радность побудимъ, трговину подигнемъ и землю одъ едногъ края до другогъ уреднымъ путовима и бродопловнымъ водовима снабдѣмъ, као што се надамъ онда ако ми народъ какавъ паметникъ усхте подићи, мѣжда бы га заслужио, и онда ђу ту почестъ съ благодарностѣу и приимити.“

НАЙВЕЉЕ ЦРКВЕ.

Петрова црква у Риму може сместити у себы 54. хиляде люди. Домъ у Майланду 37. хиляда. Св Павла црква у Риму 32. хиляде. Софія у Цариграду 21. хиляду Св. Стефана у Бечу 12. хиляда.

КНИЖЕВНЕ НОВОСТИ.

— Опредѣленіе Шумадинке выше е забавно-књижевно, него политично, зато многи се и люте

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

кадь нају какву политичну новостъ, и шта ни-
будъ, у оной форми у којој нису навикли. Хтели
бы да су у шуми сва дрва права, но мы не може-
мо изван' природны закона. У свакој шуми има
свакояки дрва, а гди гди нађе се и по гди кои трнь,
кои мимопролазећегъ огребе, или му альбину раз-
цепи. Али ни коме досадъ нѣ очи изкопао. —

— У Бечу изишао е Миклошића славенскій
рѣчникъ, кои е за све славене а особито за насъ
кои имамо тай языкъ у нашимъ црквама, одъ ве-
лике важности, и знаћемо га выше ценити и почи-
товати, и што е најглавнѣ правилнѣ ћемо га учи-
ти, но тай е рѣчникъ протолкованъ само на грчкомъ
и латинскомъ языку, и потоме за садъ е одъ вай-
де само выше наученой класи, было бы одъ вели-
ке ползе кадь бы се когодъ одъ Срба приватіо да
га на Србски протолкуе.

— Овы дана издао е Г. М. Спасићъ позывъ
на кнѣгу подъ насловомъ: „Нравственный Воспи-
татель деце, за родителъ и учителъ.“ У комъ е се
трудіо показати родителѣма: „Шта имъ недостае,
и како имъ съ децомъ одъ найраніе младости по-
ступати валя, да имъ разумъ развіо и изобразе, а
срце и чувства облагороде; крозь ова пакъ, да ѿй
учине добродѣтельнымъ и нравственнымъ христіанѣ-
ма.“ — Изъ наслова види се да е предметъ ове
обявлѣне кнѣге важанъ и велики, и треба доста
труда и вештине а найвише искусства да се изра-
ди, у колико е поменутый Господинъ у томъ по-
слу успѣо казаћемо кадь кнѣга буде готова, а за
садъ упућуемо наше читателъ на 3. и 4. брой Шу-
мадинке, гди е еданъ одломакъ печатанъ, по ономъ
ломку може свакој одъ прилике судити и о це-
лој кнѣзи. Кнѣга ће быти преко петъ печата-
ни табака, и цена ѿѿ е 4. гроша. Пренумерація
трае до св. Троице.

— Изъ Беча пишу да ће Г. Вукъ ове године
быти готовъ са своимъ пречишћаванѣмъ рѣчника,
но међу тымъ печата ће іоштъ едну нову сбирку
народни песама.

— Ни едно кнѣжевно обявленіе одъ ове го-
дине, нѣ насъ толико обрадовало, колико земунско,
у комъ смо читали гди Медаковићъ оглашуе и по-
зываетъ на предплату — на све Доситееве кнѣге —
кое е онъ предузео, да на ново препечата. То е
треће изданіе Доситеевы дѣла. И слободно може-
мо казати, да свака она година, у којој се Доси-
теева дѣла препечатаю, остаће светла у исторіи
наше кнѣжевности. — Мы до садъ имамо само
едногъ народногъ учителя, а то е Доситей. Доси-
тей, то е она завезда преодница, коя се прва на
нашемъ мутномъ небу появила, и мракъ и суевѣ-
ріе почела гонити. — О Доситею! колико годъ пу-
та проћемъ поредъ београдске цркве, свагда узда-

немъ, ерѣ видимъ твою плочу предъ вратыма, по
средины твояго имена пребівну, и свагда помыслимъ
да те іоштъ ми нечитамо съ онымъ чувствомъ съ
коимъ си ты нама писао. И твоя желя іоштъ нѣ
испунѣна да више гроба твояго стои: „Онъ е родъ
своѣ любіо.“ Но ни о тебы овде несмемо говорити
онако као што бы хтели. Али — то намъ се баръ
мора допустити — да на ту пребівну плочу е-
дну сузу оронимо. Но животъ народа србскогъ
вѣчанъ е, съ нѣимъ е и твой животъ вѣчанъ —
твоя ће се желя испунити. Твоя желя нѣ была
да ты у цркви почивашъ, ты си желіо да твой
гробъ вазданъ осіява сунце, да понѣму расте тра-
ва, а тице око нѣга да цѣваю, то си ты желіо,
кадь си избрао себы место кодъ Айдукъ-честе, ту
ће ты желіо срећнѣіе потомство испунити, и онде
ти подићи споменикъ гди се неће мешати пакость.

И то іоштъ имамо о томъ новомъ изданію я-
вити, да цена за сва дѣла Доситеева неће већа
быти одъ петнаестъ цванцика, а свакој зна да су
млоги у новіе време плаћали иста по петнаестъ та-
лира. А ко жели имати добро у кожи везане, до-
бы ће све кнѣге Доситееве у 6. комада за 7. фор-
или 21. цванцикъ. I. и II. кнѣ. већ су готове, и
остале бы ће све до Августа готове. Скупители
нека купе предбройнике, и явићемо доцнѣіе коме ће
овде у Београду послати, свакој скупитель добія
еданавсту но и на по едну часть може се прену-
меритати, и онда излази мало скуплѣ.

— Овы дана изашла е у Земуну іоштъ една
нова кнѣга, о којој такође морамо кою речъ ре-
ћи, она има насловіе: „Милошъ Обреновићъ, или
погледъ на исторію Србіе одъ 1813 до 1839. као
одговоръ Г. Кипріяну Роберту — одъ кн. Михаила
М. Обреновића.“ Г. К. Робертъ писао е исторію
Србіе, но доста пристрастно, а съ тымъ е дао ру-
жно нестално и подло понятіе французскомъ публи-
куму о србскомъ народу. Кн. Міяило пакъ бавив-
ши се у Паризу, радъ е было то поправити, зато е
и написао исту исторію на французскомъ языку, као
одговоръ на исторію Г. Роберта коя е такође пи-
сана на французскомъ языку. Иста исторія преве-
дена е. Млоги су ту исторію отворили съ некимъ
рѣшавымъ предрасућеніемъ, но кадь су е прочитали,
са свымъ су друго мнѣніе и о списателю и о нѣ-
говой исторіи имали. Онъ бранѣи предъ публику-
момъ французскимъ умерено свогъ оца, браніо е
жестоко карактеръ, юнаштво и поштенъ србскогъ
народа. Свака врста води къ слози, и ни едну речъ
нисмо могли наћи, за кою бы посумняли да нѣ изъ
поштена срца изашла. Списатель е платіо тро-
шакъ, а савъ добитакъ одъ те кнѣге поклонѣнъ е
удовичкомъ фонду у Београду.